

สนค. จับตา TradeTech ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจการค้าทั่วโลก

สนค. เผย TradeTech เป็นประเด็นสำคัญที่ทั่วโลกให้ความสนใจ และจะช่วยผลักดันการค้าในยุคดิจิทัล ทุกภาคส่วนควรร่วมกันพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปรับปรุงกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ และสร้างการเชื่อมต่อระหว่างแพลตฟอร์ม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจการค้าทั่วโลกให้ยั่งยืน

นายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (ผอ.สนค.) กระทรวงพาณิชย์ กล่าวว่า เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัล มีความสำคัญต่อกระบวนการทางการค้า และเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าโลกในปัจจุบัน โดยเทคโนโลยีเหล่านี้ถูกเรียกว่า TradeTech หรือ Technologies for trade หมายถึง เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยให้กระบวนการทางการค้ามีประสิทธิภาพ ครอบคลุมเท่าเทียม และยั่งยืนมากขึ้น อาทิ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ในการออกแบบโลจิสติกส์ในท่าเรือ ให้มีต้นทุนและระยะเวลาที่น้อยที่สุด และลดการใช้พลังงานและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้ Internet of Thing สำหรับจัดการคลังสินค้า และแจ้งเตือนการบำรุงรักษาเครื่องจักร และการประยุกต์ใช้ Blockchain สำหรับการรับรองสุขอนามัยพืช (Phytosanitary certificates) เพื่อลดระยะเวลาดำเนินการ และป้องกันการปลอมแปลงเอกสาร เป็นต้น

ผอ.สนค. ให้ข้อมูลว่า TradeTech ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการค้าระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งในการอำนวยความสะดวกทางการค้า การสร้างความโปร่งใส ตลอดจนการเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับห่วงโซ่อุปทาน อาทิ การจัดทำใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading: B/L) ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์จะช่วยลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มกำไร โดยบริษัทที่ปรึกษาด้านธุรกิจ McKinsey & Company ประเมินว่า หากมีการนำอิเล็กทรอนิกส์ B/L มาใช้ จะช่วยให้ต้นทุนของภาคเอกชนลดลงถึง 6.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ พร้อมทั้งทำให้การจัดการเอกสารมีความรวดเร็วขึ้นและเกิดข้อผิดพลาดน้อยลง ซึ่งทำให้ภาคเอกชนทั่วโลกมีกำไรเพิ่มขึ้นถึง 1.8 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ได้สำรวจความคิดเห็นภาคเอกชนที่ดำเนินธุรกิจการค้าระหว่างประเทศกว่า 335 องค์กร ในหลายธุรกิจ พบว่า (1) TradeTech ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกทางการค้า และปรับปรุงห่วงโซ่อุปทาน จึงทำให้ต้นทุนการค้าลดลงและทำให้การค้าสะดวกเร็วเพิ่มขึ้น (2) ก่อให้เกิดสินค้าและบริการดิจิทัลใหม่ ๆ (3) สร้างโอกาสให้กับผู้ประกอบการรายเล็กมากขึ้น และ (4) ทำให้การเชื่อมต่อด้านโลจิสติกส์มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมด้วย อย่างไรก็ตาม การนำ TradeTech มาใช้ยังคงเผชิญกับความท้าทายอยู่มาก โดยเฉพาะต้นทุนในการพัฒนาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัล กฎระเบียบทางการค้าระหว่างประเทศที่เข้มงวดและกีดกันการเชื่อมต่อของเทคโนโลยี และการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ

หลายภาคส่วนทั่วโลกจึงร่วมกันแก้ไขปัญหาและจัดการอุปสรรคที่กีดกันการพัฒนา TradeTech โดยองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ร่วมกับ WEF จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาระบบนิเวศทางการค้า เพื่อรองรับการเติบโตของ TradeTech ได้แก่ (1) ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างประเทศ เพื่อให้การส่งต่อและเข้าถึงข้อมูลมีความต่อเนื่อง เชื่อถือได้ ราคาไม่แพง และรวดเร็ว ควบคู่กับการกำหนดกฎเกณฑ์สากลสำหรับปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล (2) ควรจัดทำมาตรการกำกับธุรกรรมและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ สัญญาอัจฉริยะ (Smart Contract) และการแปลงสินทรัพย์ให้อยู่ในรูปดิจิทัล (Tokenization) ซึ่งช่วยลดต้นทุนและระยะเวลาการดำเนินการทางการค้าได้ (3) ควรพัฒนาระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital Identities) ของบุคคล นิติบุคคล และสินค้า ให้สามารถส่งต่อข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการค้าได้ทันที รวมถึงกำหนดประเภทข้อมูลที่ควรปรับปรุงสถานะให้เป็นปัจจุบัน (4) ควรเชื่อมต่อกับแพลตฟอร์มและระบบที่เกี่ยวข้องกับการค้า ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และ (5) ควรปรับปรุงความตกลง

และกฎระเบียบทางการค้า ที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการรายย่อย รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสของภาครัฐ นอกจากนี้ WEF และสหรัฐอเมริกาบริษัทรัสต์ ได้ริเริ่มโครงการ TradeTech initiative ซึ่งประกอบด้วย การประชุม TradeTech Forum การจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์และแนวโน้มของ TradeTech การก่อตั้ง Regulatory Sandbox เพื่อให้บริษัทและ Start-ups ทดลองนวัตกรรม TradeTech และการก่อตั้ง ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจสำหรับ Start-ups ที่พัฒนา TradeTech

สำหรับประเทศไทย มีการดำเนินการพัฒนาระบบนิเวศทางการค้าให้สามารถรองรับ TradeTech ในหลายด้าน อาทิ การปรับปรุงกฎหมายและจัดทำมาตรการกำกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ การก่อตั้ง Thailand Digital Valley เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับทุกภาคส่วน และเป็นศูนย์บ่มเพาะ Start-ups และการพัฒนา Port Community System สำหรับการติดตามสถานะและบริหารจัดการท่าเรือแหลมฉบัง เป็นต้น

ผอ.สนค. กล่าวทิ้งท้ายว่า ในอนาคตอันใกล้นี้ TradeTech จะมีความสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก ภาครัฐจำเป็นต้องร่วมกันพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบนิเวศทางการค้า และปรับปรุงกฎระเบียบทางการค้า ให้เอื้อต่อการประยุกต์ใช้ TradeTech และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ในขณะที่ภาคเอกชนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับ TradeTech ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และพัฒนาทักษะแรงงาน ให้สามารถรองรับกระบวนการทางการค้าในอนาคต เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าของไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืน

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
1 กรกฎาคม 2567

เอกสารอ้างอิง

- McKinsey & Company. (2022). **The multi-billion-dollar paper jam: Unlocking trade by digitalizing documentation.** สืบค้นจาก <https://www.mckinsey.com/industries/travel-logistics-and-infrastructure/our-insights/the-multi-billion-dollar-paper-jam-unlocking-trade-by-digitalizing-documentation>
- WEF. (2024). **A Business Perspective on TradeTech Adoption: Survey Results.** สืบค้นจาก https://www3.weforum.org/docs/WEF_A_Business_Perspective_Survey_Results_2024.pdf
- WEF. (2024). **What is TradeTech and why do we need it?** สืบค้นจาก <https://www.weforum.org/agenda/2024/03/trade-tech-explained-wto/>
- WEF. (2023). **TradeTech could be the future of international trade – here’s why.** สืบค้นจาก <https://www.weforum.org/agenda/2023/08/tradetech-could-be-the-future-of-international-trade-here-s-why/>
- WEF. (2022). **5 policy frontiers of 'TradeTech': how global coordination can unlock more efficient and inclusive trade.** สืบค้นจาก <https://www.weforum.org/agenda/2022/04/tradetech-inclusive-trade>
- WEF. (2020). **Mapping TradeTech: Trade in the Fourth Industrial Revolution.** สืบค้นจาก https://www3.weforum.org/docs/WEF_Mapping_TradeTech_2020.pdf
- WTO. (2022). **The promise of TradeTech: Policy approaches to harness trade digitalization.** สืบค้นจาก https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/book_launch_12april22_e.htm